

IKSZ(ek)

VISSZHANG - LXI. évfolyam, 10. szám, 2017. március 10.

Nacsa Lőrinc, az Ifjúsági Kereszténydemokrata Szövetség (IKSZ) elnöke nyílt levéllel fordult dr. Mezey Barnához, az ELTE rektorához. Ebben tiltakozik az ellen, hogy az egyetemen bevezetik a gender studies (a társadalmi nemek tudománya) oktatását. „Önök, a vezetőség, úgy döntöttek, hogy a magyar társadalom számára semmilyen haszonnal nem bíró, egy politikai korrektségtől megfojtott, tudománynak álcázott, félrecsúsztott témával szeretnének foglalkozni mesterképzés keretében. Nem gondoljuk, hogy Magyarország megengedheti magának azt a luxust, amit néhány skandináv ország [...] Szögezzük le, hogy biológiai nemek vannak, nem társadalmi nemek, így az elnevezés is megtévesztő, hamis.”

Azért reagálok erre a nyílt levélre, mert az említett mesterképzés egyik fő tárgya a gendernyelvészet, így az első magyar nyelvű gendernyelvészeti tankönyv (*Bevezetés a gendernyelvészetbe. Miben különbözik és miben egyezik a férfiak és a nők kommunikációja és nyelvhasználata?*, Tinta Könyvkiadó, Budapest, 2009) szerzőjeként megszólítottak érzem magam.

Először is rossz hírem van Nacsa Lőrinc számára. Bár magyar nyelvű mesterképzésként csakugyan ez az első, de feminista filozófiával, irodalomtudománnyal és gendernyelvészetrel több magyarországi tudományegyetemen is foglalkoznak hosszú évek óta. Az ilyen témájú kurzusok a hallgatók körében általában nagyon népszerűek. Számos szakdolgozat és doktori disszertáció született ezekből a témakörökből, néhánynak a témavezetője, opponense is voltam. Nem igaz tehát a nyílt levélnek az az állítása, hogy „eddig csak Soros György magánegyetemén volt megtalálható hasonló nonszensz örültség”.

Ami a társadalmi nem - Nacsa szerint - „megtévesztő és hamis” megnevezését illeti, ez a terminus a tudományban 1968 óta használatos. A pszichoanalitikus Robert Stollernek egy írásából származik a különbségtevés a biológiai nem (szexus) és a társadalmi nem (gender) között. Egyébként egyik sem létezik, „van” ontológiai létezőként, ahogy Nacsa feltételezi. Mindkét fogalom absztrakció. A kettő közti különbség lényege az, hogy míg a biológiai nem a kromoszómák által a „testünkbe íródott”, az erre ráépülő viselkedésrepertoárt, a társadalmi nemet a társadalomban élve, nevelődésünk során sajátítjuk el. Történelmileg változik és a távol eső kultúrákban nagyon különböző formákat ölthet az, milyen viselkedést várnak el a nőktől és a férfiaktól. Vannak olyan csoportok, ilyenek például az indiai hijrák vagy a Tonga szigetén élő fakaleitik, akik esetében nem esik egybe a biológiai és a társadalmi nem. Mindkét csoport azon tagjai, akik bár biológiailag férfiak, női ruhában járnak, és hangsúlyozottan nőiesen viselkednek.

A társadalmi nemek tudománya abban segít bennünket - ez a társadalmi haszna, hogy Nacsa kifejezését használjuk -, hogy többet tudjunk meg magáról az emberről, megismerjük önmagunkat, és tudatosabban éljük nőként-férfiként az életünket.

Mindezt nem azért írtam le, mintha úgy gondolnám, hogy Nacsa Lőrinc vagy az IKSZ vele egyetértő tagjai információhiány alapján gondolnak mindenféle butaságot a társadalmi nemek tudományáról. Az ELTE rektorának írt nyílt levelük két célt szolgált:

- felhívják a közvélemény előtt ismeretlen szervezetükre a figyelmet,
- mivel úgy gondolják, a CEU és Soros György, valamint a bölcsész értelmiség amúgy is a kormánypártok kilövési listáján van, könnyen szereznek maguknak jó pontot agresszív kirohanásukkal.

Egyébként bízom abban, hogy demokratikus államban élünk, márpedig egy ilyenben elképzelhetetlen, hogy politikusok vagy magukat annak gondoló személyek utasítsanak egyetemi vezetőket a tekintetben,

hogy mit tanítsanak és mit ne az adott intézményben. Azt, hogy mi a tudomány és mi a „nonszensz örökség”, a tudománnyal foglalkozó emberek konszenzusa dönti el. Ezt szolgálják a tudományos minősítő rendszerek. Azt, hogy milyen tudományterület és milyen képzési formában kerül be a felsőoktatásba, a Magyar Akkreditációs Bizottság (MAB) dönti el.